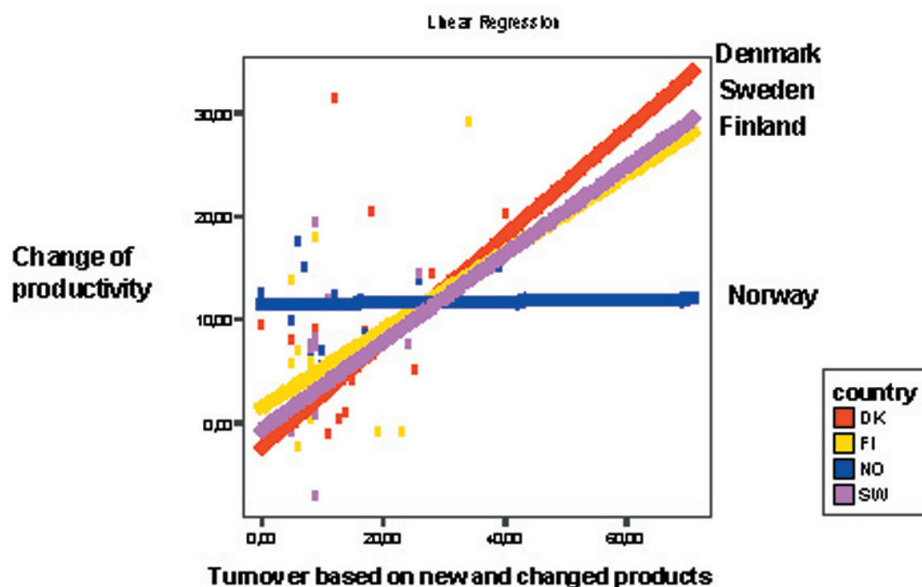

Norsk næringsliv i blindgate

Norsk næringsliv preges av gamle industrier som fokuserer på produktivetsforbedringer fremfor utvikling av nye produkter. Bedriftene organiserer seg på en måte som fokuserer på produktivetsøkning av eksisterende produkter. Produktivetsforbedringer dreier seg ofte om praksisnære endringer som fokuserer på hvordan man kan bli mer effektiv. Paradigmet gir ikke insentiver til langsiktig forskning, og kan låse norsk økonomi fast i en blindgate hvor vi ikke klarer å skape nye og konkurransedyktige produkter. Se side 4-5.

**Manufacturing industries in Nordic countries:
Change of productivity vs. rate of turnover related to new and changed products**

Strategiske kunnskapsutviklere

Forskningsinstituttene hovedoppgave må være å utvikle strategisk kunnskap for bedriftene, næringene og nasjonen. Det er også behov for mer bevisste prioriteringer når det gjelder valg av nasjonale satsingsområder og støtte til bestemte FoU-miljøer.

Dette er to av anbefalingene fra en studie av de næringsrettede instituttene rolle i det fremtidige innovasjonssystemet som NIFU STEP har gjennomført på oppdrag fra Utdannings- og forskningsdepartementet.

I rapporten argumenteres det for at det er behov for en grundig gjennomtenking av den næringsrettede forskningspolitikken. Norge er et lite land med begrensede ressurser, og det kan tale for mer bevisste prioriteringer både når det gjelder valg av strategiske satsinger og støtte til bestemte forskningsmiljøer.

Det offentlige kan være med på å styrke en slik kompetanseutvikling, ved å satse stort på kunnskaps- og teknologiområder som er av strategisk betydning for næringsutviklingen. Slik blir det offentlige noe mer enn en passiv tilrettelegger av gode rammevilkår for næringslivet, uten at den ender opp som en styrende aktør i en korporativ stat.

Den enkelte bedrift er seg selv og sin egen overlevelse nærmest, og summen av hver bedrifts strategiske valg når det gjelder forskning og kompetanseoppbygging tilsvarer sjelden landets samlede behov for kompetanse og fleksibilitet. Norsk næringsliv kan ikke alene ivareta de kompetanserelaterte funksjonene og det er derfor behov

for forskningsinstitutter som kan bidra med ny kunnskap og ny teknologi og som kan fungere som bedriftenes kunnskaps- og teknologileverandører, hjelpere og læringspartnere.

De norske myndighetene har allerede tatt et viktig strategisk valg ved den såkalte fristillingen av instituttene. Dette medfører at staten, med noen få unntak, ikke lenger har instruksjonsmyndighet overfor instituttene. Tanken er at de skal konkurrere, slik at de blir mer markedsnære og slik at de stimuleres til økt kvalitet. Skal staten gjøre bruk av instituttene i en innovasjonspolitisk sammenheng, vil det derfor blant annet være hensiktsmessig å satse på strategiske forskningsprogrammer der instituttene kan delta.

Slike satsinger bør ikke være rettet mot institusjonstyper, men mot kompetansebehov og ønsket om å dekke vitale funksjoner i innovasjonssystemet. Instituttene vil være godt rustet til å konkurrere om slike programmidler, og normalt vil det ikke være behov for programmer rettet mot instituttene alene.

Rapporten konkluderer med at instituttene i grove trekk klarer å oppfylle de oppgavene de har satt seg selv. En del institutter kjemper imidlertid med interne styringsproblemer og kvaliteten på forskningen varierer fra institutt til

institutt og fra avdeling til avdeling. Får instituttene mulighet til å drive med mer langsiktig grunnleggende kompetanseoppbygging vil det imidlertid være mulig for flere av dem å hevde seg godt i den internasjonale konkurransen. Rapporten oppfordrer derfor myndighetene til å vurdere en økning i basisbevilgningene. Konkurransesettingen av de strategiske instituttprogrammene bør i den forbindelse opphøre.

Rapporten påpeker at SMBene i liten grad gjør bruk av instituttene. Det burde ikke være til å forbauses over gitt at den gjennomsnittlige norske småbedrift verken har midler, vilje, ønske eller behov for å kjøpe forskning. De innoverer gjerne på andre måter. Institutforskningen er imidlertid av indirekte betydning for SMBene, delvis gjennom konsulentoppdrag og gjennom den kompetansen og teknologien som formidles via de store bedriftene til de små gjennom kunde- og leverandørforhold.

Det kan være et større problem at instituttene ikke makter å hjelpe det "nye" og "ufødte" næringslivet, mest fordi det her mangler kunder som har evne til å betale for seg. Rapporten anbefaler derfor en satsing på strategiske forskningsprogrammer, også for nye generiske teknologier som næringslivet kan gjøre bruk av. Da må man imidlertid sørge for at de offentlige satsingene

prosjekt

P

på FoU følges med tilsvarende satsinger på entreprenørskap og kapitaltilgang, slik at instituttene får kunder som kan gjøre bruk av den nye teknologien.

Nye allianser mellom universiteter og høyskoler på den ene siden og forskningsinstitutter på den andre kan være med på å styrke læringsprosessene i begge institusjonstypene og gi instituttforskerne mer rom for langsiktig forskning. Det er imidlertid en fare for akademisering av instituttmiljøene, ettersom samarbeidet kan være med på forsterke tendensen i retning av å ensidig måle forskerne med akademiske indikatorer, herunder publiseringer og siteringer. Dette kan gå ut over instituttforskningens handlingsrettede og praktisk problemløsende forskning.

En annen trend driver instituttene og universitetene / høyskolene fra hverandre. Utdannings- og forskningsdepartementet har pålagt universitetene nye krav om kommersialisering og disse har derfor etablert egne teknologioverføringskontorer som kan komme til å bli instituttene konkurrenter - i hvert fall dersom de ender opp som alminnelige oppdragsinstitusjoner. Dette kan føre til en ytterligere fragmentering og svekkelse av den anvendte forskningen. Her er det behov for klare signaler fra departementets side.

Rapporten presenterer også trender i dagens innovasjonssystem og instituttene økonomiske og faglige profil. Rapporten ligger under 'publications' på: www.step.no/projects.asp

per.koch@step.no

Dagens standard

4S-EASST Konferansen, Paris,
25.-28. august 2004

The Society for Social Studies of Science (4s) og The European Association for the Study of Science and Technology (EASST) er de sentrale og toneangivende miljøene innenfor studier av hvordan samfunn, teknologi og vitenskap (STS) påvirker hverandre. Da de nylig begynte å arrangere årlige felleskonferanser, ble disse arrangementene raskt til et sentralt utstillingsvindu for det som rører seg innen STS-faget. Teknologisk standardisering var et av fokusene på årets konferanse, som ble arrangert av L'Ecole des Mines de Paris under tittelen 'Public Proofs: Science, Technology, and Democracy'. Konferansen tiltrakk seg over 1100 deltakere fra 45 land. Norske miljøer var representert med 50 deltakere.

Teknologisk standardisering er en form for organisering av innovasjonsaktivitet som spiller en unik og viktig rolle i interaksjon mellom samfunn og teknologi. Standardiseringsorganer som for eksempel ETSI (European Telecommunications Standards Institute) utvikler felles plattformer som sørger for kompatibilitet og koordinasjon mellom nye teknologiske produkter og løsninger. Dette samarbeidet er med på å definere hvordan ny teknologi blir konstruert og brukt. Det gjelder spesielt IKT-området, hvor anslagsvis 30-40 standarder ligger bak hvert tastetrykk på internett. Samfunnsvitenskapelig interesse for teknologisk standardisering øker i takt med den økende betydning standardisering får i dagens økonomi. Årsaker til dette er bl.a. omregulering, internasjonalisering, og ikke minst en rask teknologisk utvikling. Samtidig har GSM og andre kjente standarder gjort standardisering mer synlig. Mot denne bakgrunn fokuserte konferansen blant annet på interaksjonen mellom standardisering og forskning, og forholdet mellom IKT-standardisering og samfunnsfagene.

Disse temaene harmoniserer godt med et fagområde som NIFU STEP har bygget opp over tid, og som for tiden inkluderer to prosjekter innenfor EU's 6. rammeprogram: Ett om standardiseringens rolle for nettverksorganisasjoner (IST) (<http://www.no-rest.org/>) og ett om forholdet mellom standardisering og forskning (Policy-Oriented Research). Mer om konferansen: www.csi.ensmp.fr/csi/4S/index.php

eric.james.iversen@step.no

Norsk næringsliv preges av gamle industrier som fokuserer på produktivetsforbedringer fremfor utvikling av nye produkter. Dette er fremfor alt en meget kortsiktig strategi.

Norsk næringsliv fornyer seg ikke

Community Innovation Survey eller CIS – undersøkelsen følger Oslo-manualens brede definisjon av innovasjon. En sentral variabel er her hvor stor andel av bedriftens omsetning i 2000 som er basert på nye eller forbedrede produkter. Dersom vi sammenligner landene som er med på denne undersøkelsen, får vi et forstemmende resultat: Norge kommer nederst, bare slått av Island. Hvorfor er norske bedrifter så lite innovative? En nærliggende forklaring er at det har noe med industristruktur å gjøre: Kanskje Norge er spesialisert på industrier som er lite innovative? Selv om vi korrigerer for industristruktur viser det seg imidlertid at Norge scorer lavt. En annen nærliggende forklaring er at norske bedrifter er lite innovative fordi de driver lite forskning. Denne forklaringen kan nok gi noe av svaret, men bare noe. Det er flere land i Europa som driver mindre forskning enn Norge, som for eksempel Spania, Italia og Portugal. Disse landene ligger likevel klart foran Norge i innovasjon. Kanskje norske bedriftsledere ikke skjønner sitt eget beste? Dersom vi ser på den norske regjeringens store innovasjonskonferanse i februar i år, kan vi få inntrykk av at denne mistanken stemmer. På denne konferansen ble det lagt stor vekt på å oppfordre næringslivslederne til å lage flere nye produkter. Produktinnovasjon ble lansert som en kampanje. Kanskje er det så enkelt, kanskje er norske bedriftsledere en saueflokk som tilfeldigvis har gått i feil retning? I så fall skal det lite til for å snu denne trenden, og en kampanje kan gjøre underverker. Billig

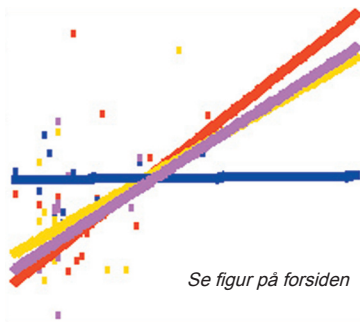
er det også, det å sette luft i bevegelse, ved å lansere kampanjer – koster lite.

For en samfunnsviter er imidlertid en slik forklaring uakseptabel. Vi har et fag som tilsier at de aktørene vi observerer i ulike deler av samfunnet er rimelig godt informert om det de holder på med – og stort sett prøver å gjøre det beste ut av den situasjonen de står i. For å si det på en annen måte: Aktører er rasjonelle. Dersom vi tar utgangspunkt i at de fleste norske bedriftsledere er rasjonelle aktører – og de likevel ikke driver med innovasjon, må vi se nærmere på den situasjonen de faktisk står i – sett i forhold til den situasjonen vi forventer at de er i – dersom de skulle ha satset på innovasjon.

Teorien som OECDs, EUs og den norske regjeringens innovasjonspolitikker bygger på tilsier at innovasjon gjør det mulig for bedrifter å skape produkter med en høyere avkastning på markedet. Innovative bedrifter og bransjer vil derfor ha en økende produktivitet – og dermed bedre lønnsomhet - sammenlignet med bransjer og bedrifter som ikke er innovative. Det som er attraktivt politisk med denne teorien, er jo at den også gir en oppskrift på vekst og jobbskapning, fordi de nye og mer lønnsomme produktene vil gi grunnlag for bedre betalte og flere jobber. Men her ligger det et hull. Istedenfor å gå omveien om nye eller forbedrede produkter for å øke produktiviteten og dermed lønnsomheten, kan jo bedriften gå rett på produktivetsforbedringer.

En slik alternativ strategi vil gi bedrifter som ikke gjør noe med produktene sine – som ikke er produktinnovative, men som kan være innovative ved å forbedre produksjonsprosessene. La oss, i mangel på et bedre ord, omtale denne alternative strategien som en produktivistisk strategi. Bedrifter som følger produktivistiske strategier vil kanskje ikke gi så mange nye jobber – tvert i mot – siden de har en ledelse som arbeider på høytrykk med å redusere antallet ansatte. Men strategien kan jo likevel gi lønnsomme bedrifter, og jobbene som blir igjen kan jo vise seg å være trygge. Det er jo noe.

Figuren på første side viser industribransjer i de fire nordiske landene fordelt på andelen av omsetning som bygger på nye eller forbedrede produkter (horisontal akse) og endring i produktivitet i den samme treårsperioden (vertikal akse). For Danmark, Sverige og Finland ser vi at dersom vi sammenligner industribransjer i de samme landene, er det en positiv sammenheng mellom økt produktivitet og produktinnovasjon. Bransjene som ligger i øverste høyre hjørne av figuren er de høyteknologiske nye industriene (elektronikk), mens de som ligger i nederste venstre hjørne er de "gamle industriene", med stagnerende produktivitet og lav innovasjonstakt. Figuren viser regresjonslinjer som har en positiv sammenheng mellom produktivetsforbedringer og innovasjon – og som forklarer en god del av variasjonen i dataene. For disse tre landene blir

Se figur på forsiden

altså vår innovasjonsteori bekreftet: Innovasjon fører til produktivitetsøkning. For Norge er det ikke slik. Dataene viser at det ikke er sammenheng – og et forsøk på å beskrive variasjonen i materialet med en linje forklarer ingenting. Det er to årsaker til dette: For det første mangler jo Norge de nye høyteknologiske industriene – øverst i høyre hjørne. Vi har ingenting som kan måle seg med IKT-industriene og biotekindustriene i de andre nordiske landene. Gitt at vi vet at Norge ikke har store bedrifter som satser spesielt aktivt på forskningsdrevne strategier er dette ikke spesielt overraskende. Men figuren viser også at flere av de gamle norske industriene – med lav innovasjonstakt – har en imponerende økning i produktivitet. I flere bransjer er norske bedrifter mer produktive enn bedriftene i andre land i den samme bransjen. Figuren bekrefter vår mistanke om at norske bedrifter har en produktivistisk innovasjonsstrategi: De prioriterer produktivitetsforbedringer fremfor nye produkter.

Dersom det er slik, forstår vi også bedre hvorfor norske bedrifter ikke satser på forskning. Produktivitetsforbedringer dreier seg ofte om praksisnære endringer som har å gjøre med hvordan det man allerede holder på med kan foregå mer effektivt. Sett i et slikt perspektiv vil forskning ofte fremstå som en unødvendig utgift – en kostnad som man kan ofre på produktivitetens alter.

Sett i forhold til det vi ellers vet om norsk industri i denne perioden, er dette

ikke overraskende. Vi vet jo at norsk industri sliter med to kjempeproblemer: Et høyt lønnsnivå og en høy kronekurs. Disse problemene er skapt av vår oljeøkonomi. Sammenligner vi med våre nordiske naboer, blir betydningen av disse faktorene åpenbar. I Sverige har konkurranseevnen til den "gamle" økonomien blitt styrket flere ganger det siste tiåret ved en pengepolitikk som lar den svenske kronen falle. Når den svenske kronen faller, kan den konkurranseutsatte "gamle" industrien overleve – med en lavere produktivitet enn den norske. Nettopp fordi man har en lavere produktivitet, blir det også mulig å arbeide med nye produkter. En slik luksus kan den norske finansministeren se langt etter. Hos oss er kronekursen låst fast på et høyt nivå på grunn av oljeinntektene. Dette setter norske konkurranseutsatte bedrifter i en felle: Bli mer produktiv – eller forsvinn.

Dette reiser en alvorlig problemstilling: Kanskje er det slik at bedrifter som driver produktivitetsøkningene langt nok samtidig risikerer å skrelle bort det slakket som de må ha for å kunne arbeide med nye produkter. Det er mye som tyder på at den kunnskapen man trenger for å lage nye produkter er forskjellig fra den kunnskapen man trenger for å produsere de produktene man har mest mulig effektivt. Dette er et tema vi trenger mer forskning på. En hypotese er at en "produktivistisk" strategi som "setter seg fast" kan bli en egenskap ved innovasjonssystemet: Når bedriftene først har organisert seg på en måte

analyse

A

som maksimerer produktivitet gitt et eksisterende produkt, kan det kanskje bli vanskelig å gjøre noe annet. Fremfor alt er en produktivistisk strategi kortsiktig. Produkter varer ikke evig. Før eller senere må vi lage nye. Det gjenstår å se om en slik pessimistisk fortolkning holder. Kanskje veksten i porteføljen til Skattefunn viser at norsk næringsliv holder på å bli mer produktinnovativ? Det skal nå gjennomføres en ny CIS-undersøkelse neste år. Kanskje vi da får frem mer optimistiske tall?

Dersom "produktivismen" er en egenskap ved det norske innovasjonssystemet, har det noen policyimplikasjoner som vi bør tenke nærmere gjennom. Dersom det er slik, skal vi ikke forvente at norske bedrifter vil øke sine forskningsbudsjetter veldig raskt – slik at vi kommer nærmere opp mot de ledende OECD-landene. Det betyr at vi i lang tid fremover må fortsette med det partnerskapet vi i dag har utviklet mellom næringslivet og staten, der staten gjennom sin satsing på teknologisk forskning og strategiske satsinger i Norges forskningsråd "drar lasset" i innovasjonssystemet. De elendige norske resultatene i CIS bør her være en varselampe: Det er behov for en fortsatt tung statlig satsing gjennom institusjoner som Norges forskningsråd og Innovasjon Norge for å unngå at vi skal låse norsk økonomi fast i en kortsiktig strategi der vi ikke klarer å skape nye produkter.

age.mariussen@step.no

Helhetlig innovasjonspolitik i det blå

Det norske styrings- og politikksystemet preges av en paradigmekonkurrans, hvor etablert praksis for en distansert næringspolitikk bryter med den nye innovasjonspolitikens behov for en smart stat. Det er på høy tid å utvikle pragmatiske modeller for bedre grensesnitt mellom stat og marked.

Det norske styrings- og politikksystemet er i løpet av de siste par tiår blitt mer fragmentert. Dette henger delvis sammen med at "New Public Management" er blitt en rettesnor for offentlig styring. Og mye positivt er kommet ut av det, bl.a. fokus på privatisering, styrket konkurranse, deregulering av enkelte sektorer osv. Samtidig er dette systemet blitt mer kortsiktig og mindre strategisk. Dette kan best belyses med "haikjeften" som gjerne anvendes som pedagogisk virkemiddel for den helhetlige innovasjonspolitikken (HIP) som er lansert. Selv om myndighetene gjennom dette virkemiddelet illustrerer behovet for en offensiv næringspolitikk og innovasjonspolitik, eroderer innovasjonspolitikken fordi styringssystemet ikke lanserer langsiktige prioriteringer og næringspolitiske ambisjoner.

Dagens situasjon er derfor preget av manglende forståelse for innovasjonspolitiske virkemidler. Med andre ord er den synlige handlingslammelsen etter lanseringen av HIP'en en indikator på "verktøyangst". Innovasjon 2010, prosjektet som ble lansert som en vesentlig del av HIP'en, går i stor grad i oppløsning fordi prioriteringene er tilfeldige og lite legitime og ettersom implementeringen gjøres i departementenes regi (hvor embetsverket til dels motarbeider HIP'en) i stedet for virkemiddel-institusjonene som Forskningsrådet og Innovasjon Norge. Det norske

styrings- og politikksystemet preges av en paradigmekonkurrans, hvor etablert praksis for en distansert næringspolitikk bryter med den nye innovasjonspolitikens behov for en smart stat. Det er på høy tid å utvikle pragmatiske modeller for bedre grensesnitt mellom stat og marked.

Koordineringssystemet for en bred innovasjonspolitik er svakt. Norske departementer er i stor grad autonome, og koordineringsmekanismene for helhetlig styring over lengre tid er lite utviklet. Hvert departement har sin agenda, sin rasjonalitet, og harmonisering av disse overordnede mål og strategier krever kommunikasjon og dialog, nye verktøy for implementering og oppfølging av brede, tverrdepartementale programmer. Regjeringens Innovasjonsutvalg (RIU) som ble unnfanget tidligere i år, synes mer statisk og kortsiktig enn hva en horisontal, integrert innovasjonspolitik krever.

NIFU STEP peker på flere områder hvor behovet for avklaring og endring er påtakelig:

- Bedre utforming av statens/ myndighetenes rolle for næringsutvikling der hvor markedet ikke klarer langsiktige behov for strukturendringer
- Sterkere styring av sentrale, tverrgående prioriteringer, for eksempel gjennom styring av den strategiske rollen til Statsministerens kontor

- Klargjøring av hvordan ulike sektorer og politikkområder kan gi innovasjonspolitiske bidrag. F. eks. bør områder som forsvars- og landbrukspolitikk bli avkrevet strategiske bidrag innen en nasjonal strategi for innovasjon
- Gjennomgang av politikkområder som har ulike "imperativer" for å klargjøre begrensninger for politikintegrasjon
- Utvikling av tjenlige måle- og rapporteringssystem for oppfølging av ulike departementers aktiviteter innen den helhetlige strategien
- Utforming av langsiktige prioriteringer på kunnskaps- eller teknologiområder som basis for koordinering av politikk
- Snu den økende tendensen til kortsiktighet i budsjettpolitikken og detaljstyrende øremerking overfor institusjoner som Norges forskningsråd, slik at koordinering kan skje på nivåer nærmere iverksetting
- Styrke læringsbasert koordinering og desentralisering innen rammen av langsiktig prioritering og målstyring

I to år har NIFU STEP i samarbeid med Prosus arbeidet med MONIT-prosjektet. Innen rammen av et bredt OECD-samarbeid har forutsetningene for en helhetlig innovasjonspolitik blitt studert. Den norske delen av denne studien er nå avsluttet. For mer informasjon: www.step.no/monit

Svend Otto Remøe
Prosjektansvarlig for MONIT

P prosjekt

Nordisk forskningsprosjekt om design

The Future in Design

Dette prosjektet ser både på design som en industri i seg selv og som et redskap i problemløsningsarbeidet i alle bedrifter. Forskere vil studere og sammenlikne de ulike nasjonale og regionale designstrukturer i alle de nordiske landene. Studier i Danmark, Sverige og Norge har entydig vist at satsing på design har en stor innvirkning på enkeltproduktets, bedrifters og nasjoners konkurranseevne. I dette prosjektet søker vi å forstå kompetansestrukturene, produksjonsmiljøene, dynamikken og forbindelseslinjene mellom design og andre bransjer i de forskjellige landene. Slik ønsker vi å forstå hvordan designindustrien kan utvikle seg. Den andre viktige dimensjonen er design som en generisk aktivitet. På lik linje med IKT, er kanskje de viktigste effektene for den nasjonale konkurranseevnen ikke så målbare i seg selv, ettersom design er en leverandør av både tjenester og personressurser til andre industrier. Denne leverandør- og vekstrollen ønsker vi å beskrive nærmere.

Hovedformålet med prosjektet er å gi innspill til politikktutforming i alle de nordiske landene. Vi ønsker å bidra til å styrke design som innovasjonsaktivitet gjennom dette prosjektet. Det består av to hovedelementer, en oversiktsdel (mapping) og en rekke casestudier. Kartleggingen vil gi et bilde av designindustrien og designaktivitetene i hvert enkelt land. Med dette bildet som bakgrunn vil utvalgte case og temaer bli undersøkt mer gjennomgripende. Prosjektet finansieres av Nordisk InnovationsCenter. Mer informasjon på: www.nordicdesign.org

nils.solum@step.no

LK Hjelle - Ugo sofa
Foto: Hugo + Åshild
Norsk Designråd

Kultur som næring

Designåret 2005

2005 vil være offisielt designår i Danmark, Sverige og Norge. Designåret 2005 skal synliggjøre mangfoldet av designvirksomheter og få frem flere norske designlokomotiver. En bevisst bruk av design og profilering blir stadig viktigere i forhold til synliggjøring og ikke minst som et sentralt aspekt ved innovasjon og produktutvikling. Nærings- og handelsminister Børge Brende ønsker å skape flere ledende norske selskaper innen bruk av design.

Mange enkeltmannsforetak i kultursektoren

Ifølge tall fra Statistisk Sentralbyrå har antallet registrerte foretak innenfor kultursektoren økt med 142 prosent de siste tre årene. I 2004 omfatter denne sektoren 16406 foretak. Hele 82 prosent av disse er enkeltmannsforetak. Den tilsvarende prosentsetningen for alle næringsgrupper på landsbasis er 63. Sysselsetningsstatistikken fra SSB viser at kulturnæringene er blant de få næringene som har vokst i forhold til antall sysselsatte. I 1990 representerte kulturnæringene én prosent av den nasjonale sysselsettingen, mens andelen i dag har økt til 1,6 prosent. (SSB/BT)

Urban innovasjon

Temaet for årets KNUS-konferanse er urban innovasjon. I forbindelse med konferansen holder professor Richard Florida, forfatter av den internasjonale bestselgeren 'The rise of the creative class', foredrag via storskjerm på Smuget 9. november. Konferansen fokuserer blant annet på bruk av kultur i byutvikling og kulturbasert næringsutvikling. Konferansen arrangeres av SINTEF Teknologi og Samfunn og finner sted 9.-10. november. Mer info: www.knus.no

Musikkeksport

Music Export Norway arrangerer onsdag 13. oktober et seminar om musikk som eksportartikkel. Temaer som vil bli belyst er blant annet: Hvordan skaper vi et norsk eksporteventyr? Hvordan engasjerer britiske myndigheter seg i musikkens eksportsatsing? Hvilken oppskrift har norske politikere for norsk musikkeksport? Samlet norsk musikkeksport utgjorde i 2001 rundt 210 millioner kroner. Til sammenlikning eksporterte svenskene samme år musikk for rundt 4,6 milliarder kroner, mer enn 20 ganger mer enn Norge.

INNOVISTA

NIFU STEP Norsk institutt for studier av forskning og utdanning / Senter for innovasjonsforskning

ABONNEMENT

Nyhetsbrevet kan mottas via e-post og/eller i papirutgave.
Gratis abonnement:
www.step.no/innovista

REDAKSJON

Markus M. Bugge, Nils H. Solum, Yngve S. Stokke

SKRIBENTER 03/04

Nils Henrik Solum, Eric J. Iversen, Svend Otto Remøe, Per Koch, Åge Mariussen

GRATIS NEDLASTING AV RAPPORTER

www.step.no/reports

UTGIVER

NIFU STEP
Norsk institutt for studier av forskning og utdanning
Senter for innovasjonsforskning
Hammersborg torg 3
0179 Oslo

Tlf + 47 22 86 80 10
Web www.step.no

BESTILLING AV RAPPORTER

inger.naesheim@step.no